

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА „МЛАДИ УЧЕНИ И ПОСТДОКТОРАНТИ“

1. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПРОГРАМАТА

През последните години в България се наблюдават тенденции за чувствително намаляване интереса на младите хора към научна кариера. Сред основните причини е ниския социално-икономически статус на учения, определен от недостатъчното заплащане. Една от целите на Националната стратегия за развитието на научните изследвания в Република България 2017-2030 (НСРНИ) е привличането и задържането на талантиливи млади хора за научноизследователска работа, включително и с уникална научна инфраструктура (съоръжения, научни центрове и интегрирани комплекси, които разполагат с високоспециализирано оборудване и апаратура, предлагат специализирано научно обслужване, нямат аналог на национално ниво и/или са партньорска структура на инфраструктури, определени от Европейския стратегически форум за изследователски инфраструктури и включени в Европейската пътна карта за научноизследователска инфраструктура).

Тъй като наличието на добре подготвени изследователи и специалисти е решаващ фактор и за икономическия растеж и иновациите, е необходимо да се инвестира в изграждането на висококвалифициран човешки потенциал с ключови умения в приоритетните направления за развитие на научни изследвания в България, залегнали в НСРНИ и съобразени с Иновационната стратегия за интелигентна специализация 2020 (ИСИС).

Програмата е и в изпълнение на препоръката на Policy Support Facility панела на ЕК за насърчаване на младите учени (лица, които извършват научноизследователска и научно-образователна дейност във висши училища и/или научни организации след придобиване на образователно-квалификационна степен "магистър", но не повече от 10 години след придобиването ѝ.) и постдокторантите (учени, придобили образователна и научна степен "доктор", но не повече от 5 години след придобиването) и подпомагане развитието на тяхната кариера.

2. СРОК НА ПРОГРАМАТА: три години 2018-2020

3. ОБЩ БЮДЖЕТ НА ПРОГРАМАТА – 15 000 000 лв. разпределен за трите години както следва:

2018 г. – 5 000 000 лв.

2019 г. – 5 000 000 лв. - индикативна стойност

2020 г. – 5 000 000 лв. - индикативна стойност

Финансирането на дейностите по Националната програма се извършва със средства, осигурени от Централния бюджет, и се предоставят на държавни висши училища (ДВУ) и научни организации (НО) по чл. 47, ал.1 на ЗВО чрез бюджета на МОН. Средствата за осигуряване изпълнението на дейности по програмата се разпределят съгласно План-сметка, утвърдена от министъра на образованието и науката.

Изпълнението на програмата е в съответствие на специфична цел 3 на Националната стратегия за развитието на научните изследвания в Република България 2017-2030.

4. ЦЕЛ НА ПРОГРАМАТА

Привличане, задържане и развитие на ново поколение висококвалифицирани млади учени за осигуряване на качествено възпроизводство на човешкия потенциал за научноизследователска работа в изпълнение на НСРНИ и Националната пътна карта за научна инфраструктура (НПКНИ) в синергия с целите на ИСИС.

5. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Съществено увеличаване броя на млади хора, избиращи кариера в организации, занимаващи се с научна дейност, а също и стимулирането им да провеждат задълбочени и иновационни научни изследвания по актуални тематик в приоритетните научни направления. Крайната цел е създаване на ново поколение висококвалифицирани специалисти, заети с качествена научноизследователска дейност, отговорна към обществото, и с резултати, подпомагащи изпълнението на ИСИС.

6. ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ПРОГРАМАТА

Настоящата програма е една от силните възможности за:

- увеличаване броя на младите хора, занимаващи се с научна дейност и преодоляване на емиграцията след придобиване на образователна степен „Магистър“ и образователна и научна степен „Доктор“.

- реинтеграция и реализация на млади и перспективни учени и насърчаване на изследователската им дейност в България;

7. БЕНЕФИЦИЕНТИ ПО ПРОГРАМАТА

- акредитирани държавни висши училища по чл. 85, ал. 1, т. 7 на Закона за висшето образование (ЗВО),

- научни организации по чл. 47, ал. 1 на ЗВО,

имащи принос над 3% от публикуваните научни резултати за последните три завършени календарни години съгласно информацията в базите данни Web of Science и/или Scopus. Бенефициентите могат да участват в един или в два модула на програмата.

8. ПРИНЦИП, СРОКОВЕ, ЕТАПИ НА ФИНАНСИРАНЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА. РЕД ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ И ОТЧИТАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ.

В 30-дневен срок след одобряване на програмата от Министерския съвет, със заповед на министъра на образованието и науката се създава вътрешноведомствена комисия, която организира, координира, контролира, наблюдава изпълнението на програмата и одобрява годишния отчет. До 15 дни след сформирването на комисията, Министерството на образованието и науката публикува на електронната си страница информация за стартирането на програмата, предефинирания списък на държавни висши училища по чл. 85, ал. 1, т. 7 от ЗВО и научни организации по чл. 47, ал.1 на ЗВО, имащи принос над 3% в публикуваните научни резултати за последните три завършени календарни години, съгласно информацията в базите данни Web of Science и/или Scopus, представен в Приложение № 1 към Програмата и пропорционалното разпределение на средствата, които ще се предоставят съгласно него.

В срок до един месец след стартиране на програмата, чрез бюджета на МОН, 50 на сто от средствата за изпълнение на програмата през първата година се предоставят авансово на бенефициентите.

Бенефициентите са пряко отговорни за изпълнението на програмата и координират с МОН всички възникнали въпроси. Предоставените им средства се разпределят между съответните структурни звена по правила, приети с решение на ръководните органи на бенефициентите, отчитащи приноса на всяко структурно звено към общата научна продукция на бенефициента и допълнителни критерии, отразяващи конкретната специфика на звената.

Във всяко структурно звено на висшето училище и научната организация се сформира комисия, включваща и представители на младите учени и докторантите, която разработва

механизъм за определяне на броя и размерите на допълнителните възнаграждения за младите учени и грантовете за постдокторантите. Препоръчителни критерии са:

- Научна новост и актуалност на тематиката, по която работи младият учен или постдокторант – оценява се степента на научна новост или традиционност на проблема в съответното научно направление за страната, както и степента на неговата научна актуалност в съответствие с приоритетните направления за развитие на научни изследвания в България, залегнали в НСРНИ.

- Очакван научен принос – оценява се значимостта на бъдещия научен принос за даденото научно направление за разрешаването на обществени предизвикателства и други проблеми.

- Възможности за приложение на резултатите – оценява се значението на потенциалните приложения и техния обхват.

- Материално-техническо осигуряване – отчитат се равнището на наличното научно оборудване и неговата адекватност за постигане на поставените цели.

- Възможности на кандидата – оценяват се равнището на квалификация и професионалният опит.

До един месец след края на първата година, бенефициентите предоставят на вътрешноеведомствената комисия в МОН подробни годишни отчети за изразходваните средства и постигнатите резултати от изпълнението на програмата. Комисията извършва проверка и анализ, оценява резултатите от програмата и прави или не обосновано предложение за продължаващото финансиране на бенефициента. След одобрение на годишния отчет се превежда останалата част от средствата за изпълнение на програмата през отчетния период. При наличие на неизразходвани средства по програмата и при одобрен годишен отчет те се прехвърлят за следващ период. При незадоволителни резултати от изпълнението на програмата, средствата се възстановяват на МОН в срок до два месеца.

9. ДЕЙНОСТИ ПО ПРОГРАМАТА

9.1. МОДУЛ “МЛАДИ УЧЕНИ“

С реализирането на модула се цели е привличането и задържането на талантиливи млади хора за научноизследователска работа и увеличаване броя млади учени в страната.

9.1.1 Описание на дейността

Модулът включва допълнително месечно финансиране на:

- млади учени, които са назначени в организацията бенефициент и работят в приоритетните области на НСРНИ 2017-2030, съобразени с тематичните направления на ИСИС 2020 и:

- ✓ с научна инфраструктура от НПКНИ;
- ✓ в проекти, финансирани от Рамковата програма на ЕС за научни изследвания и иновации;
- ✓ в проекти, финансирани от ФНИ и национални научни програми.

9.1.2 Допустимо финансиране на допълнителните месечни възнаграждения

Допълнителното месечно възнаграждение за млад учен следва да е не по-ниско от 200 лв. и не по-високо от 500 лв.

9.2 МОДУЛ „ПОСТДОКТОРАНТИ“

9.2.1. Описание на дейността

С реализирането на модула се цели подкрепа на постдокторантите - учени, които са придобили първа образователна и научна степен "доктор", но не повече от 5 години след придобиването ѝ, за провеждане на перспективни научни изследвания и тяхното кариерно развитие; осигуряване на материални условия за провеждане на научни изследвания, достъп до специализирани издания и бази от данни, консултации с водещи учени и др.; насърчаване на академичната мобилност чрез участие в международни научни форуми (семинари, конференции и др.); сближаване на науката и бизнеса чрез ориентиране на изследванията на младите изследователи към научните и иновационни потребности на фирмите от бранша.

Модулът е насочен и към привличане в България на перспективни млади учени с цел тяхната дългосрочна реинтеграция. Това ще допринесе за трансфер на знания към приемащата организация, разработване на конкурентни и съвременни научни направления и стимулиране на индивидуалния потенциал за иновации на високо ниво като фундаментална стъпка за развитието на устойчива иновационна среда.

Основната цел е да се стимулират учените, отговарящи на условията за постдокторант, да извършват научно-изследователски проекти върху нови и оригинални идеи в приоритетните области на НСРНИ 2017-2030 и тематичните направления на ИСИС и:

- ✓ с научна инфраструктура от НПКНИ;
- ✓ в проекти, финансирани от Рамковата програма на ЕС за научни изследвания и иновации;
- ✓ в проекти по национални научни програми

Организациите-бенефициенти изпълняват модула на конкурсен принцип, като класират подадените тригодишни проектни предложения от кандидатите по актуална тематика с посочени едногодишна работна програма и финансова обосновка за всяка една от трите години. Средствата могат да бъдат използвани от постдокторантите освен за възнаграждения и за подпомагане на задачите по проекта (закупуване на материали, извършване на анализи, заплащане на такси правоучастие в научни форуми за представяне на резултати по проекта, командировъчни). Организацията-бенефициент разработва правила за допустимост и определя размера на финансиране на одобрените проекти. При одобрение за финансиране на дадено проектно предложение се сключва договор между постдокторанта и ръководството на организацията-бенефициент и 50% от предвидените средства за изпълнение на едногодишния план-програма се предоставят авансово на постдокторанта. Шест месеца след датата на сключване на договора, той представя на организацията-бенефициент междинен научен и финансов отчет. След одобрението на отчета от факултетния или научния съвет се предоставя и останалата част от годишния размер на средствата. В случай на неизпълнение на задачите от работната програма по проекта и непостигане на напредък, постдокторантът възстановява на организацията-бенефициент получените средства. В едномесечен срок след края на първата година, постдокторантът представя окончателен научен и финансов отчет както и актуализирана работна програма за следващата година.

9.2.2. Допустимо минимално/максимално финансиране: Месечният грант за един постдокторант е не по-нисък от 1 500 лв. и не по-висок от 3 000 лв.

10. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА И ИНДИКАТИВНИ ПАРАМЕТРИ

- увеличаване броя на перспективните млади учени и постдокторанти, които да работят в български научни и научнообразователни институции – 25% спрямо 2016 г., за периода на изпълнение на програмата;
- брой публикации в индексирани и реферирани издания с участие на млад учен и/или постдокторант – 400 за периода на изпълнение на програмата;
- брой заявки за патенти и регистрирани патенти с участието на млади учени и постдокторанти – 45 за периода на изпълнение на програмата;
- брой подкрепени млади учени (целева стойност – 250)
- брой финансирани грантове на постдокторанти (целева стойност – 150).

11. МОНИТОРИНГ

При реализацията на програмата вътрешноеведомствена комисия от МОН осъществява мониторинг и в края на програмата, след представяне на окончателни отчети за изпълнение на програмата, комисията изготвя доклад включващ:

- информация за изпълнението на заложените показатели;
- информация за резултатите от извършения мониторинг;
- информация за разходите.

Отчетът се публикува на електронната страница на Министерството на образованието и науката.

12. ДЕМАРКАЦИЯ

Средствата по Националната програма не могат да се използват за идентични дейности, финансирани от фондовете на Европейския съюз, друго национално финансиране, както и други донорски програми.